

Næringsdepartementet
Postboks 8014 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:
200102436-8/TMB

Vår ref.:
adm/poh

Dato:
12. nov. 2004

**HØRING – VEDR. LOVGIVNING SOM TILRETTELEGGER FOR
VERDISKAPNING OG INNOVASJON I SMÅ BEDRIFTER: RAPPORTENE
"KONKURS OG EN NY START – HOLDNINGER TIL KONKURSER OG
KONSEKVENSER AV KONKURS" OG "RETTSREGLER, SMB OG
INNOVASJON"**

Det vises til Næringsdepartementets (NHD) høringsbrev av 03.09.04 vedrørende ovennevnte.

Saken har til orientering vært behandlet i NARFs fagutvalg.

I høringsbrev av 3. sept. d. å. inviteres høringsinstansene til å komme med merknader til ovennevnte rapporter.

Høringsfrist er satt til 1. november d. å., men er ved telefonsamtale med Deres Tone Molvær Berset forlenget til 12. nov. 2004.

Den ovennevnte rapport er todelt. For rapporten "Konkurs og en ny start – holdninger til konkurser og konsekvenser av konkurs" legger NARF til grunn at NHD særlig ønsker høringsinstansenes synspunkter relatert til kap. 4 og 5 samt innspill i forhold til hvordan de foreslåtte tiltakene kan finansieres.

For rapporten "Rettsregler, SMB og innovasjon" ber NHD om synspunkter på de generelle vurderingene i rapporten, hvorvidt rapporten stemmer med de erfaringer vi har, samt hvorvidt ECONs vurderinger samsvarer med praksis.

NARF vil i dette høringssvaret fortløpende kommentere de enkelte punkter der vi har synspunkter eller innspill. For de resterende punktene som vi ikke kommenterer støtter vi i hovedsak rapportens konklusjoner og vurderinger.

For rapporten "Rettsregler, SMB og innovasjon" vil vi kun kommentere denne avslutningsvis.

KONKURS OG EN NY START – HOLDNINGER TIL KONKURSER OG KONSEKVENSER AV KONKURS

Den ovennevnte rapport har avdekket at hele 72 % av de spurte mener det er stigma knyttet til det å gå konkurs. Undersøkelsen viser også at det skilles veldig mellom de "ærlige" og de "uredelige" konkursene (konkurser hvor det enten er begått straffbare handlinger eller det er mistanke om det).

I punkt 2.2.6 "en ny start etter konkurs" gis det uttrykk for at et knapt flertall er i mot at myndighetene skal legge til rette for at virksomheter som har gått konkurs skal kunne få muligheten til å kunne starte på nytt. Et stort flertall er også i mot at det offentlige skal arbeide for å minske næringslivets negative holdninger overfor virksomheter som har gått konkurs. Vi vil under punkt 4.2.1 kunnskap om konkurs/insolvens kommentere denne problemstillingen og hva vi mener er årsaken til at norske bedrifter har inntatt denne holdningen.

Punkt 4.2.1 og 4.2.2, Kunnskap om konkurs/insolvens og Handel med insolvente virksomheter

Etter NARFs vurdering kan en holdningsendring i forhold til stigmatisering av bedrifter som har gått konkurs best oppnås ved at det skapes tillit til at konkurser er "ærlige". Dersom en ved bestemte kontrolltiltak eller lignende kan skape tillit til at en påstått "ærlig" konkurs også faktisk er "ærlig" vil dette ha stor innvirkning i forhold til stigmatiseringen av disse virksomhetene. Det er dessverre slik at alt for mange konkurser, deriblant en del konkurser som har vært omtalt i media, har vært såkalte urederlige konkurser der f. eks. eierne av virksomhetene på ulovlig måte har oppnådd personlige fordeler på bekostning av kreditorene. Dette generelle bildet som synes å gjelde for alt for mange konkurser må forsøkes endret ved at bedrifter og enkeltpersoner får tillit til at de fleste konkurser er "ærlige". Dette kan best skje ved at det skapes tillit til at eierne har gjort det som er mulig for å redde virksomheten. Et ærlig og redelig forsøk på å redde bedriften må skje i kombinasjon med at det samtidig skapes full tillit til at eier ikke har oppnådd personlige fordeler dersom virksomheten likevel går konkurs.

For å sikre at flere har tillit til at en konkurs er "ærlig" vil NARF blant annet foreslå at det åpnes opp for at det avsettes mer midler til selve bobehandlingen. Dette vil fortrinnsvis kunne medføre at bobehandlingen blir mer grundig og at den gjennomføres innenfor et kortere tidsintervall.

I tillegg til at det bør avsettes mer midler til selve bobehandlingen mener NARF at forslaget om opprettelsen av såkalte kriserådgivere vil være et meget godt tiltak. Kriserådgivere vil på et nærmere angitt tidspunkt kunne veilede og gi råd i forbindelse med en oppstått konkursrisiko, i første omgang ved å identifisere og vurdere mulige tiltak som kan hjelpe virksomheten over krisen. Dersom konkurs skulle vise seg uunngåelig, kan kriserådgiver bistå i de innledende formelle faser av konkursåpningen. Det forhold at virksomheten har hatt hjelp og veiledning

av en kriserådgiver vil dermed kunne være med på å skape tillit til og underbygge at konkursen er har vært "ærlig".

Vår oppfatning er således at dersom kreditorer, samarbeidspartnere, leverandører, ansatte og andre som har et forhold til en virksomhet som går konkurs får tillit til at konkursen er "ærlig", vil det gradvis kunne skje en holdningsendring til det å gå konkurs.

Derimot er vi NARF er skeptiske til å bruke ressurser og penger på et informasjons- og opplæringsprogram. Dette fordi vi mener at dette arbeidet ikke vil gi den ønskede effekt og at forslaget om bruk av kriserådgivere vil være et bedre og mer målrettet tiltak, som også kan komme virksomheten som går mot en eventuell konkurs til gode.

Punkt 4.2.4 Fremme ny start

Næringslivet og det offentlige må sammen være med på å fremme ny start for virksomheter som har gått konkurs. Dette må imidlertid være forbeholdt de "ærlige" konkursene. Når en konkurs er vurdert som ærlig vil en ny start delvis fremmes av seg selv gjennom de holdningsendringer som automatisk kommer.

Etter NARFs vurdering er salg av konkursboer til tidligere eiere av virksomheten som har gått konkurs, en av de transaksjoner som frem til i dag særlig har bidratt til stigmatisering. Dette fordi at allmennheten ikke har tillit til at transaksjonen har skjedd til markedspris.

Den som har gått konkurs bør etter NARFs vurdering gis rett til å kjøpe konkursboet. En viktig forutsetning for denne retten må imidlertid være at konkursen er "ærlig". Vi tillater oss i denne sammenheng å vise til vår argumentasjon ovenfor vedrørende forslaget om utvidede ressurser til bobehandling, som vil kunne ha stor betydning også i dette spørsmålet.

Retten til å kunne kjøpe tilbake konkursboet bør imidlertid bare kunne gjøres gjeldende på lik linje med andre eventuelle interessenter, ved at den som ønsker å starte opp på nytt f. eks. gis rett til å tre inn i det høyeste budet. Vi i NARF kan ikke se at det foreligger gode argumenter som skulle tilsi at tidligere eiere av virksomhet som har gått konkurs senere skal kunne kjøpe opp konkursboet til en lavere pris enn det som er markedspris (høyeste bud).

Både i forbindelse med kjøp og salg av konkursboer samt andre transaksjoner skjedd mellom konkursvirksomheten og tredjemenn bør det vurderes å innføre forskjellige omstøtelsesfrister og omstøtelsesregler i forhold til om en konkurs vurderes som "ærlig" eller "uredelig". Det må være et mål at omstøtelsesreglene for de "ærlige" konkursene primært har som formål å likebehandle kreditorne, i motsetning til de uredelige konkursene der formålet primært må være å tilbakeføre mest mulig midler til boet.

4.2.5 Ekstern kontroll

Etter NARFs vurdering bør valg av kriserådgiver fortrinnsvis skje ved at virksomheten selv motiveres til å velge denne løsningen. Foruten virksomheten

selv vil først og fremst skattefogden og andre kreditorer være de som primært står nærmest til å kunne se at virksomheten har behov for en kriserådgiver. Motivasjonen for at både virksomheten, skattefogden eller andre kreditorer skal velge å innhente en kriserådgiver må være at virksomheten, dersom den går konkurs, på denne måten kan oppnå klassifiseringen "ærlig" konkurs. Kontroller fra tredjemenn enten det er revisorer, Brønnøysund eller andre, vil etter vår vurdering i de langt fleste tilfellene komme for sent til at disse kan være med på å påvirke virksomheten til å iverksette tiltak.

4.3.4 Informasjon om rettslige muligheter til å redde virksomheter

Det er vår erfaring at kreditorer i forkant av en eventuell konkurs har vanskelig for å akseptere at de er tjent med å avskive tap. De nødvendige gjeldsforhandlinger, som kanskje kunne ha reddet virksomheten fra konkurs, kommer med andre ord sjelden i gang. Dette skyldes først og fremst at kreditorene ikke har tillit til at de får oppgjør i tråd med hva det er rom for i bedriften.

NARF mener at informasjon om de rettslige muligheter til å redde virksomheten i liten grad vil påvirke kreditorenes samarbeidsvilje. Det som etter vår vurdering vil være av størst betydning for kreditorene vil være at det mellom virksomheten og bedriften skapes gjensidig tillit til at gjeldsettergivelse er et helt nødvendig tiltak. En utenforstående kriserådgiver som har nødvendig kompetanse og gis rett til full innsikt i virksomheten vil kunne være med på å skape denne tilliten.

Dette vil trolig bevirke til at kreditorene har lettere for å ta tap i forkant av en mulig konkurs for derigjennom og bidra til at konkurs i en del tilfeller unngås, eventuelt at debitor får et bedre oppgjør.

4.4 Virksomhetens muligheter til å overleve

Etter NARFs vurdering vil en type "kriserådgiver" være et meget godt tiltak for å gjenopprette tilliten til at konkurser er "ærlige". Det bør ved valg av hvem som skal kunne opptre som kriserådgivere legges betydelig vekt på at disse personene må ha økonomisk kompetanse. Enkelte av våre medlemmer har allerede etter henstilling fra en bank eller lignende gjort erfaringer som innleid konsulent på vegne av banken og på denne måten inntatt rollen som en form for kriserådgiver. Bankens eller kreditorenes motivasjon for dette tiltaket har vært å hjelpe virksomheten gjennom en økonomisk vanskelig tid. Mange autoriserte regnskapsførerne har gode forutsetninger for å se hvilke transaksjoner og eventuelle tilpasninger virksomheten foretar seg i forkant av en eventuell konkurs. Autoriserte regnskapsførere, som har erfaring med omstillinger og bedriftsrådgivning samtidig som de har kunnskaper nok til at de kan vurdere virksomhetens økonomi og muligheter til videre drift, vil kunne være godt egnet som kriserådgivere.

For at ovennevnte forslag skal kunne fungere på en tilfredsstillende måte må kriserådgiveren i tillegg til å ha kompetanse også gjøres bevisst på at han som kriserådgiver primært opptre som en uavhengig rådgiver på vegne av kreditorer, leverandører og det offentlige.

Dette med å kunne søke eller be om at det oppnevnes en kriserådgiver bør være frivillig. Det bør i denne sammenheng vurderes om det også skal stimuleres til at virksomheten selv innhenter en kriserådgiver ved at f. eks. virksomheten sikres en raskere bobehandling, andre omstøtelsesfrister enn for konkurser i sin alminnelighet, om eierne av konkursvirksomheten skal få lettere tilgang til å kjøpe konkursboet, osv. osv. Poenget her er at dersom virksomhetene frivillig skal motiveres til å velge en kriserådgiver må regelverket i forbindelse med disse eventuelle konkursene være vesentlig lempeligere enn for virksomheter som ikke velger å benytte seg av kriserådgiver. Ulikt regelverk må kunne forsvares ved at det ene regelverket er ment å primært støtte opp under de konkurser som ved bruk av kriserådgiver er vurdert som "ærlige" konkurser, mens det andre regelverket først og fremst etter at konkursen er et faktum skal avdekke og kontrollere at det ikke har skjedd ulovligheter i forbindelse med konkursen.

Hvorvidt en konkurs er "ærlig" eller "uredelig" kan først fastslås etter at en virksomhet har gått konkurs. Det bør være bobestyrer som foretar denne type vurderinger, men vurderingen bør skje i samråd med kriserådgiveren. Kun dersom kriserådgiver og bobestyrer jobber sammen i forbindelse med bobehandlingen vil denne gjennomgangen av virksomheten kunne resultere at virksomheten eventuelt blir å anse som en "ærlig" konkurs.

NARF mener finansieringsspørsmålet kan tenkes løst på flere vis. Riktignok vil instituttet være til glede for både virksomheten, kreditorer og det offentlige. Like fullt er det vanskelig å se for seg at kreditorer vil være villige til å delta med finansiering direkte. Et annet alternativ er da at virksomheten selv dekker utgiftene, samtidig som deknningen gis fortrinnsrett i kreditormassen. På denne måten er alle parter med på å dekke utgiftene, ettersom det ved gjeldsforhandling og eventuell konkurs er mindre midler igjen til fordeling.

Alternativt kan kostnadene til en kriserådgiver kan dekkes ved at det offentlige, virksomheten og kreditorerne går sammen om dette i form av et spleiselag. Dersom ordningen med en kriserådgiver er med på å redusere stigmatiseringen i forbindelse med konkurs, vil det på sikt kunne vurderes å pålegge virksomhetene å dekke alle kostnader alene.

Vi i NARF tillater oss å ikke konkludere på spørsmålet. Imidlertid understrekes at en nærmere utredning av instituttet som sådan, herunder finansieringsspørsmålet, vil bli positivt mottatt.

4.4.5 Kostnader

NARF mener at kostnadene i forbindelse med gjeldsforhandlinger bør reduseres vesentlig for de mindre og relativt oversiktlige sakene. Et krav om innbetaling av forskudd på hele kr 100 000 fra Oslo skifterett i forbindelse med gjeldsforhandlinger er urimelig høyt og fungerer etter vår vurdering primært som et unødig hinder.

4.4.7 Nye leveranser

Det er etter NARFs vurdering betenkelig om det gjennom lovgivningen skal åpnes opp for at leverandører skal kunne forfordes på bekostning av andre

kreditorer. Etter vår vurdering må disse reglene følge objektive normer som i minst mulig grad gir rom for skjønn. Det foreslåtte tiltaket er positivt i forhold til å hjelpe en bedrift gjennom en likviditetskrise, men vil etter vår vurdering ha motsatt virkning i forhold til stigmatisering ved en etterfølgende konkurs. Dette fordi likebehandling av kreditorer og leverandører er et så viktig og innarbeidet rettferdighetsprinsipp.

4.4.9 Fortrinnsberettigede kreditorer bør ikke bli holdt helt utenfor forhandlingene

For at leverandører og andre skal være villige til å strekke seg lenger vis a vis en virksomhet med betalingsproblemer, mener NARF det bør vurderes å vedta endringer i reglene om den alminnelige prioritetsrekkefølgen. Dette fordi regelverket i dag i for stor grad favoriserer det offentlige. Vi kan på det nåværende tidspunkt ikke peke på hvilke prioritetsendringer som er nødvendige, men disse reglenes begrunnelser og virkninger bør etter NARF's vurdering gjennomgås og vurderes på nytt.

Oppsummering

Vi i NARF ser generelt sett positivt på de konstruktive forslag som er fremmet gjennom høringsrapporten. Stigmatisering i forbindelse med konkurs bidrar til å hemme fortsatt næringsvirksomhet, og er derfor noe det bør arbeides for å bli kvitt. Vår oppfatning er da at det mest kritiske er at alle tiltak bidrar til at det skapes tillit til at konkurser er "ærlige".

RETTSREGLER, SMB OG INNOVASJON

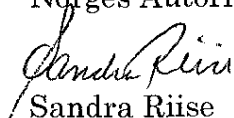
NARF vil innledningsvis si seg enig med NHD at det er en svakhet ved rapporten at man ikke også har gjennomført empiriske undersøkelser om hvordan reglene håndheves og virker. Rapporten fremstår slik den foreligger som mangelfull og er etter vår vurdering ikke godt egnet som en hørings sak. Særlig gjelder dette fordi prosjektet har unntatt lovverket omkring skatt og avgift.

NARF støtter NHDs vurderinger av hva som kan bidra til økt verdiskapning og innovasjon. Vi vil særlig understreke at det i større grad bør åpnes opp for at virksomheter skal kunne foreta midlertidige ansettelse. Dette kan vedtas uten at det får innvirkning på det lovbestemte oppsigelsesvernet. Videre mener NARF at det bør utredes hvilke regler som diskriminerer de næringsdrivende i forhold til lønsmottakere og om disse reglene er tilstrekkelig begrunnet. Etter vår vurdering burde prosjektet i tillegg til skatt og avgift også vært utvidet til å gjelde immaterialrett og annen særlovgivning.

I tillegg til de hovedkonklusjoner som er oppregnet i kap. 7 mener NARF at det også bør utredes hvorfor enkeltindivider velger fast ansettelse fremfor å starte opp egen virksomhet. Begrunnelsene for de valg som foretas vil kunne gi nyttig informasjon for på denne måten å kunne vurdere om det er regler eller andre typer hindringer som står i veien for nyskapningen i dette land. I tillegg bør det utredes hvilke selskapsform en gründer velger når han skal starte opp virksomhet og hvilke vurderinger som ligger bak valget av denne selskapsformen.

Dette høringsvaret er også sendt elektronisk til e-postadresse:
kjetil.larsen@jd.dep.no.

Med vennlig hilsen
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening

Sandra Riise
Administrerende direktør

Henrik Østbye(sign)
Leder fagutvalget